

В. Вергунов

АКАДЕМІК К. ГЕДРОЙЦ І ВІТЧИЗНЯНЕ ҐРУНТОЗНАВСТВО До 100-річчя Носівської сільськогосподарської станції

Всесвітньо відомий агрохімік, один з ідейних натхненників інституалізації вітчизняного ґрунтознавства Костянтин Каетанович Гедройц пропрацював 18 творчо плідних років на Носівській сільськогосподарській станції, яка 2011 року відзначає своє 100-річчя. Авторитет ученого став чинником концентрації в республіці галузевої розрізненої наукової думки у др. пол. 20-х рр. ХХ ст. Про деякі невідомі факти з біографії вченого та з історії Носівської станції розповідає наш постійний автор.

Видатний учений, академік АН ССРСР та ВУАН К.К. Гедройц (1872–1932) зробив значний внесок у розвиток вітчизняного і світового ґрунтознавства, становлення сільськогосподарської дослідної справи. Він удосконалив учення про походження та еволюцію засолених ґрунтів, широко вивчив процес осолодіння і запропонував метод його визначення, зробив глибокі теоретичні висновки щодо осолодіння чорноземів Дніпровської тераси. Усе це К.К. Гедройц систематизував у спеціальному вченні про поглинальну здатність і ґрунтово-поглинальний комплекс, а також роль колоїдів у походженні ґрунту та його родючості. Крім того вчений суттєво поглибив генетичну класифікацію ґрунтів на базі складу основ, що поглиналися, і умов ґрунтоутворення, довів можливість докорінного поліпшення чорноземів шляхом регулювання складу катіонів,

що поглиналися. Цей метод дав можливість покращити родючість полів вапнуванням, а солонцевих ґрунтів — гіпсуванням.

Не менше значення мали розробки вченого, спрямовані на вдосконалення методик проведення спеціальних досліджень у ґрунтознавстві та агрохімії, контроль добрив і хімічний аналіз ґрунтів, а також широке застосування вегетаційного методу для цих цілей. Завдяки продовженню успішних Докучаєвських ґрунтових експедицій К.К. Гедройц допоміг становленню морфолого-генетичного ґрунтознавства в Україні, внаслідок чого її землі стали благодатним об'єктом досліджень, увінчаних багатьма відкриттями. Результати досліджень К.К. Гедройца на Носівській сільськогосподарській станції (1912–1929) стали «золотим фондом» російської й української ґрунтово-агрохімічної науки.

© ВЕРГУНОВ Віктор Анатолійович. Доктор сільськогосподарських наук. Директор Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України (Київ). 2009

Дитячі роки майбутнього вченого пройшли в Кам'янці-Подільському та Одесі, де стояв полк, у якому служив військовим лікарем його батько. 1890 року К. Гедройц закінчив Київський кадетський корпус і почав заробляти репетиторством. Зібравши трохи грошей, він відвідав Францію та Італію, де розширив свій кругозір. Згодом повернувся на терени Російської імперії, у Петербург, де вступив до університету на природниче відділення фізико-математичного факультету. Після його закінчення (1910) студіював в Австро-Угорщині «постановку контрольного дела по удобрениям» [1].

1912 року К. Гедройц, працюючи старшим фахівцем сільськогосподарської хімічної лабораторії Міністерства землеробства і державного майна, на запрошення одного з організаторів вітчизняної дослідної справи С. Кульжинського брав активну участь у становленні Носівської дослідної станції, допомагаючи в розробці першої програми досліджень як науковий консультант. За його планом було побудовано агрохімічну лабораторію та скляний вегетаційний будиночок на 500 посудин. Цього ж року виходить перша стаття вченого про походження та властивості солонців. Проте запропонований ним метод поліпшення цих ґрунтів «не знайшов розуміння» у колег [2].

Вибір К.К. Гедройцем Носівської станції як місця польових стаціонарних досліджень був не випадковим. Він давно мріяв працювати у відносно віддаленому від політичних центрів місці, до цього, крім інших причин, схилили серйозні проблеми зі здоров'ям. Як писав дослідник творчості вченого І.В. Іванов, перехворівши в дитинстві на черевний тиф з ускладненнями на серці, К. Гедройц намагався «берегти сили для наукової роботи, не вступаючи в полеміку, коротко й чітко висловлювати свою думку, не виступати з публічними доповідями, посилаючи тексти для виголошення, не брати участі в самих засіданнях. Багато

людей намагалися зустрітися з Гедройцем, але часто-густо безрезультатно» [3].

До того ж, Носівка знаходилася у перехідній зоні, де чорнозем Лісостепу поступово переходить у лісові землі, суглинки та ґрунти Полісся [4]. Тут було виявлено 20 ґрунтових типів і для їхнього вивчення було створено мережу сільськогосподарських дослідних установ із центральною станцією «Носівка». Проводячи дослідження саме на ній, Костянтин Каетанович мав необмежені можливості для відпрацювання в польових умовах питань генезису солонців і методів їхньої меліорації — одного з напрямів своєї наукової творчості.

1922 р. став визначальним у творчості К.К. Гедройца. Він перейшов із консультанта у ранг завідувача агрохімічним відділом Носівської сільськогосподарської дослідної станції й керівника ґрунтових досліджень. На думку Н.П. Ремезова, бажання очолити цей відділ пов'язано з тим, що К.К. Гедройц «усвідомлював обмеженість можливостей лабораторного і вегетаційного методів дослідження ґрунтів...» і мріяв «перенести свої дослідження безпосередньо у природу» [5].

Крім того, з 1922 р. роботи Костянтина Каетановича стають широко відомими. Упродовж 1900–1922 рр. вчений опублікував у «Журналі дослідної агрономії» у розділі «Повітря, вода і ґрунт» 2121 реферат [6], друкувався і в інших періодичних виданнях. За все життя він написав понад 3000 наукових статей, які використав при створенні класичних праць з хімічного аналізу ґрунту. Результати багаторічних досліджень К.К. Гедройца узагальнено в фундаментальних монографіях «Вчення про поглинальні властивості ґрунтів» (1922), «Хімічний аналіз ґрунтів» (1923), «Класифікація ґрунтів» (1925), які було перекладено багатьма мовами. У США було видано два томи його праць (1924), у Німеччині — «Хімічний аналіз ґрунтів»

К.К. Гедройц

(1927), «Грунтовий поглинальний комплекс і поглинені катіони як основа генетичної класифікації» (1930), «Вчення про поглинальні властивості ґрунтів» (1931). Для багатьох поколінь студентів і дослідників і сьогодні ці книги залишаються «біблією» в теорії і практиці агрохімічних досліджень.

Попри наукові здобутки робота на Носівській сільськогосподарській станції не була для К.К. Гедройца та його колег безхмарною. Наприкінці 20-х рр. ХХ ст. в Україні при широкому обговоренні організації сільськогосподарської дослідної справи склалася нездорова політична ситуація: розгорталося колгоспне будівництво, яке потребувало планового розвитку галузевої науки. Запровадження з 1925 р. принципу крайової організації дослідництва із заміною його на «досвідництво» у назвах структур і в формах роботи отримало негативну оцінку фахівців. Адже, взявши за основу районування за природно-господарським принципом, що об'єднував діяльність кількох губерній в одному утворенні, «будівничі» світлого майбутнього села відмітали губерніальну координацію. Якщо наявність Харківської та Дніпропетровської крайових станцій не викликала сумнівів,

то виділення таких установ для Київської губернії спричинило велике протистояння. Виступаючи від імені Київської крайової сільськогосподарської станції, Е.Й. Заславський відкрито звинуватив директора Носівської сільгоспстанції С.П. Кульжинського у саботажі й нерозумінні «планового розвитку сільського господарства» за бажання зробити Носівську дослідну станцію крайовою.

К.К. Гедройц виступив на захист свого керівника і написав спеціальну статтю, в якій з теоретичним обґрунтуванням пропонував надати Носівській станції статус крайової. Своє бачення вчений базував на тому, що лісостепова зона України поділяється на три частини: «западную возвышенную (Подольско-Волынскую), среднюю, занимающую Днепровскую впадину, и восточную, тоже повышенную — Харьковскую». Носівка належала до середньої частини, яка мала такі особливості: 1) понижена, 2) має не розчленований рельєф і внаслідок цього — особливі умови утворення материнської породи та ґрунтового покриву й наявність гумусу від 3 до 5%. Тому Гедройц робить висновки, що це «своеобразный район, резко отграниченный по своим естественноисторическим условиям от соседних областей», і додає: «район этот настолько обширен, вопросы сельскохозяйственной жизни здесь настолько своеобразны и подход к разрешению их требует такой углубленной научной разработки, что наиболее естественным и целесообразным является выделение его в самостоятельную сельскохозяйственную область с широко поставленной областной опытной станцией, каковой, конечно, должна стать в этом случае Носовская станция. Такое преобразование, расширив круг деятельности этой станции, дав в распоряжения её достаточное разнообразие необходимых для неё почв, объединенных общим генетическим признаком, играющим в агрономическом

отношении существенную роль (имею ввиду солонцеватость и осолодение), и улучшив её материальные условия, в значительной степени содействовало бы разрешению сельскохозяйственных вопросов области». Гедройц подав альтернативу, але менш прийнятну, що до зони дії Носівської станції «отходит вся левобережная часть Днепровского ледникового языка, ...правобережная же его часть остается в Киевской области, в которой в качестве районной станции остается и Носовская станция...» [7].

Костянтин Кастанович не перебільшував потенціал станції — у 1929 р. серед наукових установ такого типу в Україні вона була однією з найкращих як за організацією і кадровим забезпеченням, так і за спектром досліджень¹. Станція мала чотири відділи (рільництва, скотарства, агрохімії, впровадження), які готували спеціальні випуски на різні теми (вип. 1–72 за 1911–1926 рр.), плакати й листівки, а головне: «обслуживали ... своеобразный район бесструктурных черноземов с небольшим сравнительно количеством осадков» [8]. Та й крайовий принцип дослідної справи було вироблено після неодноразових поїздок директора станції С.П. Кульжинського разом із М.М. Вольфом² до США, Німеччини та Угорщини «...для изучения с. хозяйства за границей вообще и работы с. хоз. опытных учреждений в частности» [9].

На жаль, діяльність К.К. Гедройца на Носівській станції, як удалося виявити за допомогою архівних документів, закінчилася 2 листопада 1929 р., коли він подав у Досвідний відділ НКЗС УСРР (Народного

комісаріату земельних справ) заяву на ім'я директора Носівської сільськогосподарської дослідної станції: «Через украй слабе здоров'я, я змушений просити в Академії Наук СРСР тривале відрадження для лікування і відмовитися від сумісництва. Прошу звільнення з 1 листопада ц. р. від завідування агрохімічним відділом станції і керівництвом ґрунтовими дослідженнями станції» [10].

У 1930 р. Носівську станцію при чергових, як говорили, «реконструкціях» дослідної справи не тільки намагаються перетворити на опорний пункт, але й на прохання в.о. директора Всесоюзного науководослідного інституту плодового і ягідного господарства професора В.Л. Симиценка хочуть забрати устаткування її агрохімічної лабораторії: «...поскольку на данный момент на рынке трудно, а часто и невозможно купить сложное лабораторное оборудование, особенно заграничного производства» [13]. На захист «Носівки» виступає заступник керівника Наукової Ради НКЗС УСРР Ю. Гомон, який говорить про відсутність «... такой возможности» [14].

Варто згадати про не відомий історикам ґрунтознавства України та Росії факт творчої біографії К.К. Гедройца, пов'язаний з можливістю стати першим директором Національного наукового центру «Інститут землеробства» (Київська область) і Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства і агрохімії ім. О.Н. Соколовського» (Харків) НААН України.

Наукові кола шукали шляхів ефективного застосування своїх напрацювань для колгоспного будівництва. Особливу активність виявляла Секція ґрунтознавства СГНКУ на чолі автором першої карти ґрунтів України у 25-верстовому масштабі (1926), а в еміграції і першої повної класифікації ґрунтів США (1950) професором Г.Г. Маховим (1886–1952) [15]. Вона порушувала питання про повноцінний респуб-

¹ Крім суто агрономічних питань на Носівській сільгоспстанції на високому рівні досліджували проблеми розведення симентальської худоби і білих англійських свиней, зокрема, їх годівлю з урахуванням травосівби та селекції конюшини [11].

² М.М. Вольф — другий віце-президент ВАСГНІЛ (РАСГН) [12], член Колегії НКЗС УСРР, соратник М.І. Вавилова.

Група співробітників Носівської сільськогосподарської станції. У центрі К.К. Гедройц (1929 р.)

ліканський інститут ґрунтознавства по лінії НКЗС. Коли РНК республіки утвердив перехід від регіональних дослідних станцій до спеціалізованих інститутів, координованих галузевою Академією, розміщення інституту, а також відомче підпорядкування стало причиною значного протистояння між нею й частиною ґрунтознавців, яку з вересня 1924 р. очолив на запрошення Харківського СГІ ім. Х. Раковського професор О.Н. Соколовський (1884–1959).

Врешті, головна суперечність полягала у визначенні не місця розташування й структурного підпорядкування, а повноважень щодо координації досліджень і розподілу державних грошей, яких завжди бракувало. У результаті Г.Г. Махов, заручившись, у першу чергу, згодою керівництва НКЗС УСРР і Всеукраїнської академії наук (нині Національної академії наук України), яка прагнула мати у власному складі Всеукраїнський НДІ сільськогосподарського ґрунтознавства, направляє на початку люто-

го 1929 р. план і кошторис його діяльності президентові Міжнародного товариства ґрунтознавців К.К. Гедройцу, додаючи до них прохання очолити установу.

Цінуючи професіоналізм Григорія Григоровича, той всебічно підтримує його, а не харків'ян, щодо розташування інституту в Києві й підпорядкування НКЗС. Він також дає офіційну згоду очолити установу.

Народний комісаріат земельних справ 7–12 травня 1929 р. скликає Всеукраїнський з'їзд ґрунтознавців й ухвалює рішення створити «межведомственный почвоведческий научно-общественный орган на Украине» [16], тобто спеціальний інститут на чолі з академіком К.К. Гедройцем під егідою аграрного наркомату. Крім того, з'їзд виступає із пропозицією рекомендувати К.К. Гедройца в академіки ВУАН.

29 травня 1929 р. акад. К.К. Гедройц інформує Г.Г. Махова про своє рішення перейти до України: «Смогу выехать не ранее 2-го июня и прочно в Киев...», попереджаючи: «...не закончив (службові справи — **авт.**) заболел по-видимому от крайнего переутомления...». Костянтин Каетанович також зауважує, що йому потрібен «...месячный покой (строгое предписание)...», «...но за это время придется хоть на 1 неделю побывать в Носовке, где я закладываю специальные опыты по поглощенным основаниям» і, очевидно, з цієї причини «какого-либо близкого участия в организации И-та я принять не могу. Это дело должен вести коллектив украинских почвоведов, выделив на это особую комиссию, а для фактического его проведения специальное особо оплачиваемое лицо, располагающее достаточным временем для этого сложного и большого дела. Я считаю наиболее подходящим для этого Вас» [17]. Таким чином, Костянтин Каетанович забирає свою обіцянку.

Як свідчить листування, що збереглося в ЦДАВО України (фонд 27), Костянтин Кае-

танович кардинально змінює й думку про Інститут ґрунтознавства, віддаючи перевагу Харкову як місцю розташування й академіку О.Н. Соколовському як директору, і робить чи не найбільшу помилку в житті, про що один з найкращих сучасних істориків ґрунтознавства Росії І.В. Іванов пише: «Чужими руками хороших работ не делают».

На цей же період припадає бюрократична тяганина з обранням академіка АН СРСР з 1929 р. К.К. Гедройца дійсним членом ВУАН. У Науковому архіві Президії НАНУ знаходимо протоколи №7/11 від 29 червня 1929 року та №4 від 7 лютого 1930 р. засідань Поширеної Ради ВУАН її Президії відповідно. Згідно з ними, 16 квітня 1929 р. Рада Народних Комісарів УСРР постановою затвердила обрання 34 членів Академії (чотирьох за напрямом «сільськогосподарські науки»: М. Вавилова, О. Леонтовича, А. Сапегіна та О. Соколовського). Було прийнято рішення «клопотати перед НКО, щоб з початку нового біжучого року було одкрито додаткові вакансії дійсних членів ВУАН» [18] для К. Гедройца, М. Палієнка, М. Світальського. Наприкінці 1930 р. К.К. Гедройцу, в числі інших, було виділено посаду [19] і встановлено платню [20]. Це було визнання заслуг дослідника перед українською наукою.

Проте в Україні він уже не з'являється. У др. пол. 1929 р. його призначають директором Інституту ґрунтознавства ім. В.В. Докучаєва АН СРСР. Здоров'я ученого й далі погіршується, і в жовтні 1929 р. йому «... предписывают строгий постельный режим вследствие сердечной слабости...». У квітні 1930 р. він подає заяву про звільнення з посади директора Інституту [6]. Щоб допомогти вченому, директор Наукового інституту добрив академік Е.В. Бріцке пропонує йому менш нервову роботу — завідувача агрохімічної лабораторії Долгопрудненського дослідного поля під Москвою. Тут для Костянтина Каєтановича будують мешкання,

нову агрохімічну лабораторію, павільйон для вегетаційних дослідів спочатку з 6000, а з 1931 року — 8000 посудин. Головною темою досліджень К.К. Гедройца стає «выяснение значения физико-химических свойств и состава обменных катионов на плодородие, условия роста и развития растений» [2].

З 1930 р. і до смерті 5 жовтня 1932 р. К.К. Гедройц остаточно виробляє радянське сприйняття дійсності взагалі та сільськогосподарської науки зокрема. Визнання перспективності колгоспного будівництва стало запорукою спокійного наукового життя, якого він так прагнув. У передмові до третього видання праці «Химический анализ почвы» (1932) учений пише: «Научно-исследовательская работа в совхозах и колхозах, которая должна, несомненно, широко развернуться, требует развития и разработки особой, специальной методики исследования почв, отличающейся, между прочим, возможной несложностью и быстрой, не требующей каких-либо сложных приборов, труднодобываемых реактивов и т.п.: выявить эту потребность может только агрохимический коллектив работников совхозов и колхозов». І додає: «Если бы заинтересованные в этом организации и отдельные работники сообщили мне о своих потребностях в этом направлении, может быть, мне удалось бы в следующем издании поместить особую главу, в которой я, с одной стороны, привел бы имеющиеся уже подходящие по выявившимся запросам методы, а с другой стороны, обратил бы внимание лабораторий и лиц, занимающихся разработкой методов, на конкретные запросы социалистического земледелия. Совершенно ясно, что такая работа может быть проделана мною лишь в тесной связи с работниками совхозов и колхозов и при непосредственной их помощи» [21]. Але не встиг написати таку главу Костянтин Каєтанович, її немає у наступному, посмертному виданні (1935 р.).

Войовничий соціалізм досяг апогею, і вчений світового рівня, наступаючи собі на горло, намагається догодити владі — пише за три дні до смерті, 2 жовтня 1932 р., заяву про вступ до ВКП (б). Цей вчинок логічно завершує намір К.К. Гедройца зберегти власне життя і допомогти колегам.

Попри такі «реверанси» в бік влади, що дали змогу учням геніального науковця неодноразово перевидати його вибрані праці, К.К. Гедройцу слід віддати належне за зроблене для науки.

Архіви могли б розкрити багато цікавих фактів з творчості й життя К.К. Гедройца. Але, на жаль, відсутня його «Особиста справа» як по Наркомату земельних справ, так і по ВУАН. Знайдений в ЦДАВО України двосторінковий «Особистий листок відповідального працівника СРСР» швидко дає формальну інформацію.

* * *

У 2011 р. Носівській селекційно-дослідній станції Чернігівського інституту АПВ виповнюється 100 років. Гадаємо, у Національній академії аграрних наук України є всі підстави звернутися до Кабінету Міністрів України з пропозицією дати станції ім'я академіка К.К. Гедройца, який прославив установу в країні і далеко за її межами. Її погодження стане благородним жестом щодо увічнення пам'яті К.К. Гедройца і допоможе відновити статус станції, яку в 20-х рр. ХХ ст. вважали однією з провідних у світі.

1. Соколовский А.Н. К.К. Гедройц как почвовед / А.Н. Соколовский // Химизация соц. земледелия.—1933.—№1.—С. 67–71.
2. Минеев В.Г. История агрохимии и методология агрохимических исследований: учеб. пособие / В.Г. Минеев, Л.А. Лебедева.—М.: Изд-во МГУ, 2003.—С. 126–134.
3. Иванов И.В. История отечественного почвоведения: развитие идей, дифференциация, институализация / И.В. Иванов; Ин-т физико-хим. и биол. пробл. почвоведения, Докучаевское о-во почво-

ведов. — М.: Наука, 2008. — Кн. 1: 1870–1947 гг. — С. 225.

4. Кульжинский С. Предисловие // Кульжинский С. Отчет агрохимического отдела за 1922–1923 гг. / Носовская с.-х. опыт. станция им. 5-летия Октябрьской Революции. — 1923. — С. 5.
5. Ремезов Н.П. Предисловие к III тому // Академик К.К. Гедройц. Избранные сочинения. Т.3: Применение удобрений, мелиорация почв и вегетационные опыты. — М.: Госсельхозиздат, 1958. — С. 5.
6. Ремезов Н.П. Жизнь и деятельность академика К.К. Гедройца // Академик К.К. Гедройц. Избранные сочинения. Т.1: Почвенные коллоиды и поглотительная способность почв.—М.: Госсельхозиздат, 1955. — С. 25–26.
7. Гедройц К.К. К вопросу об естественно-историческом районе Носовской сельскохозяйственной опытной станции / К.К. Гедройц // Труды Носовской сельскохозяйственной опытной станции / Отдел агрохимии.—К.,1926.—Вып. 40. — С. 5–13.
8. Носівська сільськогосподарська дослідна станція (Носівка, Ніжинський округ). — ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 10, спр. 85, арк. 77–78.
9. В Наркомзем УССР. Опытный отдел. Председатель Областного управления М. Вольф. — ЦДАВО України.—Ф. 27, оп. 1, спр. 235, арк. 113.
10. Директору Носовской с.-х. оп. станции.—ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 10, спр. 502, арк. 124.
11. Носівська сільськогосподарська станція імені П'ятиріччя жовтневої революції // Наукові установи та організації УСРР. —Х.: Вид. Державної план. коміс. УСРР. Бюро вивчення продукційних сил. — С. 110.
12. Вергунов В.А. М.М. Вольф (1880–1933) державний діяч, учений і один з організаторів сільськогосподарської дослідної справи в Україні / В.А. Вергунов // Селекція і насінництво: міжвід. темат. зб.—2007.—Вип. 94.—С. 273–298.
13. До Науково-Технічного Сектора Наркомзем-справ. — ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 11, спр. 1119, арк. 80.
14. До т.в.о. директора Всесоюзного Інституту Плодового та Ягідного Господарства.—ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 11, спр. 1119, арк. 79.
15. Професор Махов (Махів) Григорій Григорович (1886–1952): біобібліогр. покажч. наук. праць за 1914–1994 / [уклад. Вергунов В.А.]. — К., 2005.—110 с. — (Сер.: «Біобібліографія вчених-аграріїв України»; кн. 10).
16. ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 10, спр. 502, арк. 162.
17. Копія письма академика К. Гедройца к т. Махову от 29/V-29 г. — ЦДАВО України. — Ф. 27, оп. 10, спр. 510, арк. 13.

18. Протокол №7/11 засідання Поширеної Ради Всеукраїнської Академії Наук 29-го червня 1929 року, скликаної на підставі постанови Ради Народніх Комісарів УСРР від 16-го 1929 р. про поповнення ВУАН новими дійсними членами. — Науковий архів Президії НАН України. — Ф. 251, оп. 1, од. зб. 31, арк. 23–23 (зв.), 24–24 (зв.).
19. Національна академія наук України. Персональний склад. 1918–2003. — К.: Фенікс, 2003. — С. 19, 65, 77.
20. Протокол №31 засідання Президії Всеукраїнської Академії Наук, що відбулося 8 жовтня 1930 року. — Науковий архів Президії НАН України. — Ф. 251, оп. 1, од. зб. 43, арк. 110–110 (зв.).
21. *Гедройц К.* Предисловие к третьему изданию // *К. Гедройц. Химический анализ почвы.* — М., Л.: Гос. изд. с.-х. и колхозно-кооперативной лит., 1932. — С. 5.

В. Вергунов

АКАДЕМІК К. ГЕДРОЙЦ
І ВІТЧИЗНЯНЕ ҐРУНТОЗНАВСТВО

До 100-річчя Носівської сільськогосподарської станції

Резюме

У статті проаналізовано невідомі сторінки творчої біографії академіка АН СРСР та ВУАН К.К. Гедройца (1872–1932), наукові здобутки якого під час роботи на Носівській сільськогосподарській дослідній станції упродовж 1912–1929 рр. принесли їй світове визнання. Уперше на матеріалах ЦДАВО України розглянуто передісторію створення Всеукраїнського НДІ сільськогосподарського ґрунтознавства, де ака-

демікові К.К. Гедройцу від уряду планувалася посада директора, а також перипетії обрання вченого академіком ВУАН. З нагоди 100-річчя Носівської селекційно-дослідної станції Чернігівського інституту АПВ, яке буде відзначатися у 2011 р., внесено пропозиція надати їй ім'я академіка К.К. Гедройца.

Ключові слова: агрохімія, родючість ґрунтів, сільськогосподарська дослідна справа

V. Vergunov

THE ACADEMICIAN K. GEDROYC
AND NATIVE SOIL SCIENCE
Dedicated to 100-th anniversary of Nosivka
Agricultural Station

Abstract

Unknown pages of creative biography of academician of AS of USSR and AUAS K.K. Gedroyc (1872–1932) during his work on Nosivka Plant-Breeding-Experimental Station during 1912–1929, the results of which glorified it in the world measuring, were analysed in the article. Prehistory of All Ukrainian SEI of agricultural soil science establishment, where for academician K.K. Gedroyc from the side of Government of Ukraine the position of director-founder was planned, and also peripetias of electing him as the academician of AUAS first on the archived materials of CSAHA was considered. There is a suggestion to 100-th anniversary to appropriate the name of academician K.K. Gedroyc to Nosivka Plant-Breeding-Experimental Station of Chernihiv Institute of AIP in 2011.

Key words: soil science, agricultural chemistry, agricultural experimental work.